

## ***Oplegnotitie:***

### **De essentie van het Rapport van de commissie toekomstscenario's van de Protestantse Gemeente Groningen**

In opdracht van de Algemene Kerkenraad (AK) van de Protestantse Gemeente Groningen (PGG) hebben wij als Commissie toekomstscenario's een antwoord gezocht op de vraag: "hoe willen wij als PGG present zijn en blijven in deze stad".

Bestudering en interpretatie van de financiële situatie van de PGG doet ons allereerst concluderen dat de vermogenspositie van de PGG – onder meer door de mogelijkheid van het liquide maken van bezittingen – ruimte biedt om in te zetten op nieuw beleid en de uitvoering daarvan. Hierdoor is de primair door financiële zorgen gedreven vraagstelling van de AK enigszins gerelativeerd, in de zin dat wij ons met name hebben geconcentreerd op de vraag hoe wij als PGG een inspirerende en wervende kerk kunnen worden dan wel blijven.

We realiseren ons dat onder meer als gevolg van de demografische opbouw van onze wijkgemeenten, het ledental en daarmee de financiële draagkracht van de PGG de komende decennia drastisch af zal nemen. Dit is slechts anders indien de PGG er vanaf nu in slaagt de bakens te verzetten en een wervend perspectief te bieden die de kerk ook voor andere dan de "traditionele" kerkgangers weer aantrekkelijk maakt. Dit veranderingsproces moet naar ons oordeel worden ingezet nu daartoe de mogelijkheden – te weten: tijd (menskracht) en geld – er nog is.

Bewust van de (doorgezette) trend van krimp van de kerk in haar huidige vorm, de verander(en)de mens en na zich te hebben beraden op het denken in (nieuwe) doelgroepen, schetsen we – overeenkomstig de opdracht van de AK – een drietal toekomstscenario's. Elk van deze scenario's is bedoeld als een "stip aan de horizon" om (desgewenst) naartoe op weg te gaan.

#### *Scenario 1: zorgvuldig voortbouwen*

In dit scenario gaat de PGG door op de huidige weg. Het huidige organisatiemodel wordt gehandhaafd om verder te bouwen aan het gemeentewerk. De uitdaging voor de afzonderlijke wijkgemeenten is om "op eigen kracht" wervend te zijn. De AK faciliteert de zelfstandigheid van de wijkgemeenten en draagt zorg voor de noodzakelijke samenhang, zodat ook in de toekomst de PGG kan blijven bestaan. Tot mogelijke samenvoeging van wijkgemeenten wordt pas in het uiterste geval besloten. Predikanten blijven verbonden aan wijkgemeenten en werken samen in de "Werkgemeenschap van Predikanten".

Naar onze mening is dit een denkbaar, maar risicovol scenario. Onder druk van afnemende menskracht en middelen zal de inzet verder versmald worden tot het in stand houden van de wekelijkse kerkdienst en het naar elkaar omzien in steeds kleiner wordende kring. Voor degenen die meedoen is en blijft dit waardevol, maar de blik naar buiten gaat verloren omdat het gewoonweg niet meer op te brengen is. Dat houden we vast nog wel tien jaar vol, maar wervend is het niet en het geeft weinig energie. Voor de predikant is dit een "eenzaam" scenario, ondanks het bestaan van de Werkgemeenschap, omdat hij/zij binnen de eigen wijkgemeente steeds meer op zichzelf is aangewezen en het steeds meer moeite zal kosten om met een teruglopende inzet van vrijwilligers een minimum aan gemeentelieven gaande te houden.

### *Scenario 2: een kleurrijk palet*

Elke wijkgemeente specialiseert zich in dit scenario en ontwikkelt een sterk punt, dat haar herkenbaar maakt en onderscheidt van de andere wijkgemeenten. De wijkgemeenten vormen een veelkleurig samenwerkingsverband in de stad, in het besef dat we één Protestantse Gemeente vormen in de stad. De wijkgemeenten blijven in tact, maar de wijkkerkenraden worden opgeheven. De focus in de wijkgemeenten verschuift van bestuurlijk naar inhoudelijk: het ontwikkelen van sterke punten.

Het bestuurlijke wordt over genomen door de AK, die ook de samenhang bewaakt en als aandachtspunt benadrukt dat alle aspecten van kerk-zijn (dienen – leren – vieren) uit de verf komen. Ten dienste van het palet werken de predikanten samen in teamverband. De band tussen predikant en wijk blijft (zondagse dienst – pastoraat – onderscheidende activiteit), maar de AK is bestuurlijk de gesprekspartner voor het (predikanten)team. Een keuze voor dit scenario impliceert in eerste instantie dat alle wijkgemeenten, onder professionele begeleiding, een zelfonderzoek uitvoeren naar hun sterke en minder sterke kanten.

Wij zijn over dit scenario enthousiaster dan over het voorgaande. De PGG behoudt de relatieve veiligheid van de eigen wijkgemeente structuur, waarbij het scenario uitnodigt om met elkaar in gesprek te komen, elkaar te versterken en te stimuleren. Binnen het palet heb je als kerkganger echt iets te kiezen! Nadelen zijn er natuurlijk ook: de complexiteit van de kerkelijke organisatie neemt toe, hetgeen meer “management” vereist; daarmee kan een onvruchtbare tweedeling ontstaan tussen de (aan)stuurders en de uitvoerders.

### *Scenario 3: Kerk voor Stad*

Een radicale keuze: van de traditionele vorm van wijkgemeenten wordt in dit scenario afscheid genomen. De AK is hierdoor een overkoepelende stadskerkenraad geworden. Vertegenwoordigers van alle wijken onderzoeken samen hoe er vijf “doelgroepen” of “maatschappelijke kwesties” kunnen worden gekozen, waarop Stadgers redelijkerwijze kunnen worden aangesproken. Vervolgens wordt bekeken welke van de huidige wijkgemeenten het best past bij elk van de geformuleerde doelgroepen of kwesties. De wijkgemeenten krijgen de opdracht een plan te maken hoe in de komende vijf jaar geleidelijk om te schakelen van een geografisch georiënteerde wijkgemeente naar een doelgroep- of themagerichte wijkgemeente. Om dit proces in goede banen te leiden zal binnen de PGG een procesbegeleider worden aangesteld.

Vanaf de allereerste discussies is dit model voor ons het meest intrigerende geweest: enerzijds een inspirerend vergezicht, anderzijds de vraag of je wel zo radicaal het bestaande kunt, wilt en durft los te laten. Als kerk moeten we durven onderzoeken wie we in de loop der jaren zijn kwijtgeraakt, wat we desondanks voor elkaar kunnen betekenen en hoe dat ons wederzijds kan verrijken. Daarbij kunnen we niet alles en iedereen erbij houden of halen, we moeten keuzes maken en met elkaar ontdekken wat er wenselijk en mogelijk is.